

V. évfolyam, 96. szám.

Előfizetési árak helyben és vidéken:

Egy évre - - - - - 12 korona
Félévre - - - - - 6 korona
Negyedévre - - - - 3 korona
Egyes szám ára - - 12 fillér.

Megjelenik vasárnap és csütörtök reggel.

HATÁRŐR

= UJVIDÉK, 1909. =
december 2. csütörtök

Szerkesztőség és kiadóhivatal.
Ujvidék, Petöfi-utca 47. szám.
Ahol a lap szellemi s anyagi részét
illető közlemények intézendők.
Ilyen közleményeket és megkereséseket
lapunk nyomdája is elfogad.

AZ ORSZÁGOS FÜGGETLENSÉGI ÉS 48-AS PÁRT DÉLVIDÉKI HIVATALOS LAPJA.

Lapvezér: Teleki Arvéd gróf.

Diadalmas vasárnap.

Lelkes, igaz örömmel rovom e sorokat e papírra. Duzzad a keblem az örömtől, a büszkeségtől: Ujvidék hazafias kuruc népe megint méltó volt „rég nagy híréhez”. Ünnepe volt ez a nap Ujvidék városának. Ünnepe a magyar nemzet önállóságáért folyó magasztos és dicső küzdelemnek, diadala a függetlenségi lobogónak, mely győzedelmesen leng Ujvidék utcáin.

Magyaros vendégszeretettel fogadtuk a közénk jött nagynevű képviselőnket: Teleki Arvéd grófot. És kitörő lelkesedéssel köszöntöttük Holló Lajost, az önálló magyar nemzeti bankért folyó harc egyik vezérapostolát és a vele jött képviselőket, kik apostolokként szer-tejáják az országot és ahol szükség van rá, hogy szózatukkal lelkesítsenek, ott biztatják a netán csüggedőket, erősítik, irányítják a harcosokat, hol pedig fennen lobog a lelkesedés tüze, ott maguk a vezérek meritenek erőt a további harc megvívására. Ujvidéken, hála ennek az ittlakó derék népnek, a vezérek amellet, hogy lelkesedéstünket, harci kedvünket szították, maguk is erőben megizmosodva, azzal az erős hittal hagyták el ezt a határszéli, lelkes néppel lakott várost, hogy az ő harcuk lelkes visszhangra talál az országban és büszkén fogják elmondani azoknak, akik nem jöhettek el hozzánk, hogy Ujvidék marad, ami volt: kurucok városa.

Az a pár ezer polgár, aki vasárnap a beszámolóbeszéden jelen volt, egész Ujvidéket képviselték. Oly kevesen voltak távol, hogy fel sem tűnhetett, ki nem volt ott? De ez nem zárta ki, hogy a kormány zsoldjában álló bérenc fővárosi lapok azt hazudják, hogy a Kossuth párt tüntetően távol volt. Tüntetően távol volt, az igaz, mert megfordítva nem lehetett, hisz jelenlétével ezt nem cselekedhette volna meg, mert Kossuth — párt csak a fővárcsi tudósításokban szerepel, — itt nincs. A két nyíltan magukat Kossuthistáknak valló ujvidékiek közül az egyik: Bozsénik Béla ott volt a beszámolón, az első sorban ült és kalapja mellett ott dicsélt a piros toll: rajta „Éljen az önálló magyar nemzeti bank” felirattal. Vér — mindhiába nem válik vízzé. Aki egyszer a Tisza vizét issza, vágyik annak szive oda vissza.

Hogy mi igaz abból a meséből, amit a kormánycsahosok megirtak, hogy Ujvidék „függetlenségi pártjának zöme Kossuthpárti”, azt az olvasóra bizzuk. A Metternich ismert mondása: Ungarn liegt in deinem Lager, legkevésbé traverzálható az ujvidéki 48-asokra. Ezek olyan gárdát képeznek, hogy elveikért elpusztulnak, de nem adják meg magukat. Punctum. Nincs tovább.

Teleki gróf Ujvidéken.

Mintha az ég is velünk ünnepelne, derült, mosolygó arcot öltött s tiszta verőfénye ünnepi színt kölcsönzött a szokatlanul dus zászlódiszbe öltözött városnak, melynek főleg azon utcáiban, amerre a bevonulás történt, majd minden házról — úgy magán — mint középületek — nemzeti zászló lengett. Egyszerre kétfelé történt a készülődés; egy hattagu küldöttség: Dr. Deák Imre, Ligeti Ferenc, Müller Gyula, Dr. Várnay E., Wachtl I., Klement A. már a r. gyorsvonattal Verbászra utazott s itt az érkezőket Dr. Deák alelnök üdvözölte: „Méltóságos gróf képviselőnk! Szeretett pártvezéreink! Az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt megbízásából jöttünk Méltóságod és Méltóságoddal érkező vendégeink elé, hogy már itt, városunk határának közelében átadjuk üdvözetünket s törhetlen ragaszkodásunkról és bizalmunkról biztosítsuk. Igaz magyar szeretettel köszöntjük Méltóságodat és az ég áldása kísérje működésüket hazánk függetlenségének kivívásában.” Teleki gróf szívélyesen köszönte meg az üdvözlést, mit a küldöttség tagjainak bemutatása követett. 11 óra felé egy második küldöttség — Dr. Lusztig Nándor, Dr. Kovács Bódog, Geiszler József, Schaffer Samu, Zambauer Ágoston — utazott el, mely Ókérén szállva be, a vonaton üdvözölte az érkezőket. A gróf kíséretében voltak: Holló Lajos, Bakonyi Samu, Becsey Károly, Putnok Mór, Laehne Hugó, Kardos Samu, Tüdös János orsz. képviselők, a „Politikai Híradó” szerkesztője s a „Magyarország”, a „Nap” képviselői. Ezalatt a városban főleg a főtéren és a Récsei-szálló előtt mind élénkebb élet, mind nagyobb sürgős-forgás keletkezett. Itt volt ugyanis a gyülekezés és innen indult meg déli 12 óra után az imponáns menet, melynek rendezésében Pekló Béla tvh. biz. taggal az élén, nemzetiszínű karszalagos rendezők buzgólkodtak. Valamivel 12 óra után érkezett e menet a vasuti állomásra s itt várta be a déli gyorsvonatot.

A vendégek érkezése és fogadtatása.

A vonat rendes időben érkezett be s midőn Teleki gróf és kísérete láthatóvá lett,

egyetlen éljenzés tört ki a több mint ezer főnyi közönség soraiból, melynek élén Dr. Demetrovits polgármester a következő szép, lendületteljes szavakban üdvözölte gróf Teleki képviselőnket:

„Ujvidék sz. kir. város közönsége nevében mint a város orsz. képviselőjét és diszpolgárát örömmel üdvözlöm Méltóságodat körünkben. Nemcsak örömmel, hanem igaz szeretettel látjuk és fogadjuk Méltóságodat, mert Méltóságodban olyan képviselőt birunk, aki városunk érdekeit igazán szívében hordja, aki rövid idő alatt is városunknak oly sok jót cselekedett, hogy az minket örök hálára kötelez Méltóságod iránt; Méltóságodban olyan képviselőt birunk, aki e város minden polgára iránt, különbséget nem ismerve közöttük, egyaránt jóindulattal, jóakarattal viselkedik. Méltóságodban olyan képviselőt birunk, aki nemes lelkének sugallatát követve, hazánk iránti határtalan szeretet érzelmeitől áthatva, hazánk függetlensége és önállóságának, nemzetünk önrendelkezésének kivívása és megvalósításáért tántoríthatlan szilárdsággal küzd és harcol. Midőn Méltóságodnak a városunk érdekében, haladásának, fejlődésének előmozdítása körül szerzett érdemeiért ezuttal is hálás köszönetet mondunk, biztosítjuk Méltóságodat, hogy hazánk javára, annak függetlensége és önállóságára irányuló törekvéseiben, küzdelmében a legnagyobb lelkesedéssel és odaadással támogatjuk. Mint mindenkor, szívünk mélyéből óhajtjuk, hogy Méltóságod köztünk jól érezze magát s a Mindenható nagyon sokáig éltesse. Isten hozta!”

A viharos és lelkes éljenzések csillapul-tával Balla Árpád mint az igaz függetlenségi és 48-as párt elnöke rövid szavakban a legnagyobb örömmel üdvözli ugy Teleki Arvéd gróf orsz. képviselőnket, mint a vele érkezett vendégeket. Együttal a legszívélyesebb Isten hozott-at mondva, kívánja, hogy a délvidék e kuruc várában jól érezzék magukat.

Az érkezettek folytonos éljenriádók közt haladtak át a közönség ünnepi sorai közt s az állomás előtti kocsikra szállva, megindult az 53 — két-két kisebb nemzeti zászlóval ékített — kocsiból álló menet, melyet két oldalt a vendégek fogadtatására kivonult közönség kísért. A hosszú kocsisort Jójárt János rendőrfőkapitány nyitotta meg, utána Brezina Antal hatalmas nagy nemzeti zászlóval kocsin, majd Teleki gróf a polgármesterrel, Holló Lajos és Balla Árpád, a következő kocsin Bakonyi Samu Balla Aladár dr.-ral stb.

A Petöfi-utcán s a főtéren, amerre a menet bevonult, mindenféle sűrű tömegekben állt a közönség. 1 óra volt, midőn a menet a Récsei-szállóhoz ért, ahol gróf Teleki és kísérei leszálltak. Innen a vendégek az Erzsébet-szállóba mentek át ebédre, melynek elköltése után a beszámoló beszéd következett.

BOGDÁNY és **TÁRSA**
Budapest,
VI. Dálnok-utca 12. sz.
Telefon 988.

Központi fűtés, szellőztetés, vízvezeték, csatornázás és világítás berendező vállalat.

Ujvidék, Tököly Imre-utca 11. Telefon 219.

A beszámoló.

Két óra után valamivel nyitotta meg Balla Árpád pártelnök a népgyűlést, amelyen a megjelentek száma 3 ezren jóval felül volt. A tárgysorozat első pontját képezte a tisztikar és választmány kiegészítése. Társelnök lett: Dr. Lustig N., alelnökök: Dr. Várnay E., Dr. Fischer H., titkár: Mayer József, másodjegyző Komlós Rezső, választmányi tagok: Hajós Miksa, Forgács Benő, Ivánovics Ferenc, Juhász Gergely, Futó Imre, Biró János, Csipő György, idb. Zanbauer Ágoston, Basztalovics János, Kócsi Sándor. Ezután megalakult az a bizottság, amely gróf Teleki Arvédet és képviselőtársait a gyűléstermébe meghívta. Ennek tagjai lettek: Szalay Lajos, Dr. Schossberger Sándor, Paul Keresztély, Szabó Lajos, Gold Béla, Dr. Várnay Ernő, Dr. Lustig Nándor, Pekló Béla, Popadics Péter.

Zugó éljenáradat fogadta szeretett képviselőnket és társait, amidőn a teremben megjelentek. Teleki gróf és kísérete, valamint a törvh. bizottság, a sajtó és a rendező bizottság tagjai a lombfüzérekkel, virágokkal és zászlókkal ékesített emelvényen helyezkedtek el. Első sorban Dr. Demetrovits Vladimir lépett szeretett képviselőnk elé, hogy a város diszpolgárává történt megválasztásáról szóló oklevelet átadja. Beszéde így hangzik:

„Ujvidék sz. kir. város törvényhatósága f. év március 15-én, tehát a dicsőséges, a nemzet egész életére kiható, történelmi fontosságú napon Méltóságodat hazánk függetlenségéért folytatott küzdelmének és városunk érdekében tett nemes cselekedetei által szerzett érdemeinek elismeréséül és hálájának kifejezéséül, vallás és nemzetiség különbsége nélkül egyhangulag és lelkeskedéssel városunk diszpolgárává választotta, egyben elrendelte, hogy az erről szóló diszoklevelet a törvényhatósági bizottság tagjaiból alakított küldöttség adja át. Amidőn a tvh. bizottság ezen határozatának a mai napon örömmel és lelkesedéssel teszünk eleget, amidőn a diszpolgári oklevelet ünnepélyesen ezennel átadjuk: azon őszinte óhajunknak adunk kifejezést, hogy a Mindenható városunknak sok ilyen diszpolgárt, hazánknek pedig sok ilyen polgárt adjon. Mily tisztelettel kérjük Méltóságodat, hogy ezen diszoklevelet azzal a tudattal méltóztassék átvenni, hogy nagyra-becsülésünkön, hálaikon és szeretetünkön kívül ennél becsesebbet nem nyújthatunk. Ezen diszoklevél átvételéhez nem fűzzük hozzá azt az óhajításunkat, hogy az Méltóságodnak a jövőre nézve buzdításul szolgáljon, — nem, mert Méltóságoddal szemben ez megbántó volna, hanem ez a diszoklevél bizonyosságul szolgáljon annak, hogy hazánk javának és boldogulásának elérése utáni törekvéseiben együtt érzünk Méltóságoddal. Isten áldja, Isten éltesse Méltóságodat soká! ”

A valóban szép és ihlett beszédet követő hosszú éljenzés után Balla Árpád pártelnök következőkben köszöntötte képviselőnket:

Méltóságos gróf Ur! Szeretett vezérünk! Ujvidék polgárainak, e város népének ezrei határtalan lelkesedéssel üdvözljük Méltóságodat, midőn ma ismét megjelent közöttünk. Hosszabb ideig volt távol körünkből, de mi mindenkor szeretettel és ragaszkodással emlékeztünk meg Méltóságodról és rajongással vesszük körül lelkes képviselőnket, aki eredménydus tevékenységre tekinthet vissza és aki képviselősege alatt sokkal többet tett, mint az alkotmányosnak nevezett korszakban képviselőink együttvéve. Legértékesebb, amit Méltóságod eddigi működése fel tud mutatni, az a páratlan, ideális magatartás, amelyet Méltó-

ságod az utolsó válságos időben a nemzet jogainak megvédésében tanusított. Egészen szívünk szerint viselkedtél vezérünk, midőn az idegen érdekek által vezetett, megalkuvó, gyáva politikát elítélve, a megalkuvást nem ismerő önzetlen politika munkásai között megmaradtál. Midőn biztosítunk, hogy a te kurucoid téged vakon fognak követni, arra kérünk, hogy a mára tervezett beszámoló beszédet elmondani kegyeskedjél.”

Erre gr. Teleki Arvéd emelkedett szólásra. Beszámoló beszéde így hangzik:

Mélyen tisztelt Polgármester Ur! Mélyen tisztelt Bizottság! Mélyen meghatva veszem át ezen reám nézve igen becses okmányt, annál is inkább meghatva, mivel érdemetlennek érzem magamat reá. Amit a közérdekért cselekedtem, az kötelesség volt, hogy pedig a város érdekében is tehettem valamit, az is kötelességem volt, mert méltóztatnak emlékezni, hogy annak idején semmit nem ígértem. Ez a becses okirat engem mindhalálig emlékeztetni fog arra, hogy mi a becsületes férfi kötelessége hazája iránt és mindaddig, míg az önök bizalmát bírom, figyelmeztetni fog, hogy mi a kötelességem itteni polgártársaimmal szemben. Engedjék meg, hogy ujólagos köszönetemet kifejezzem bizalmuk megnyilatkozásáért. Most pedig néhány keresetlen szóval még kívánom magyarázni, hogy miként alakultak a politikai viszonyok és miért cselekedtem én úgy! Tisztelt polgártársak! Amidőn a nemzeti ellenállás után a koalíció a kormányzatot átvette, egy bizonyos irányban megnyugvás töltötte el a függetlenségi lelkeket, mert láttuk, hogy a koalíció, amely nem egyedül a függetlenségi párt uralmát jelentti, hanem ennek másokkal, 67-sekkel való kombinációját, mégis a függetlenségi párt alapeszméit is felveszi programjába. Két nevezetes programpontra kívánt különösen a függetlenségi párt megvalósítani, az első fontosabb pont, amelyre nézve a király és a nemzet között megegyezés is történt: az általános választói jognak behozatalára vonatkozik (Éljenzés.) Alkalom nyilott volna ennek a programpontra megvalósítására, de ennek a keresztülvitele úgy látszik, nem volt jó kezekbe letéve. Rendkívül sok ideig késett, míg tárgyalás alá kezdték venni, sokáig késett azután a törvényjavaslat bemutatása. A függetlenségi párt köréből többiben mentek a mi pártvezérünkhöz. Kossuthoz felvilágosításért, az üléseken pedig többiben történt emiatt felszólalás. Egy ilyen küldetésben én magam is résztvettem, hogy a választói jog biztosítása végre is beteljesedjék és hogy az erre vonatkozó törvényjavaslat beterjesztessék. Midőn hosszú huzavona után ez megtörtént, megütközéssel láttuk, hogy ez a törvényjavaslat nem foglalja magában azokat a kívánságokat, amelyek a függetlenségi párt részéről a választói törvény megbeszélése alkalmával emeltettek. Valóságos torzszülött volt ez. Előfordult, hogy egyik ember csak harmincadát éri a másoknak, voltak olyanok, akik már csak huszadát érték, viszont olyanok is akadtak, akik a régebbi idők hiányos iskoláztatásánál fogva nem jutottak odáig, hogy írni és olvasni tudjanak és így teljesen megfosztattak a szavazói jogtól. Harminc ember kellett ahhoz, hogy az ilyenek összeálljanak, hogy egy választót kiküldjenek, akik azután a többi választóval együtt a képviselőt megválasztották volna. Megegett ennél fogva, hogy az a cseléd, aki öt évet szolgált valamely gazdánál és írni meg olvasni megtanult, két szavazatot adott le, mikor maga a gazda esetleg csak egy harmincadot. Ez sajnos, hi-

bás része az Andrássy-féle javaslatnak, melyben sajnos előfordulnak oly részletek is, amelyek a gyakorlatban keresztülvihetetlenek, például, hogy az a cseléd, aki öt évig nem szolgált valamilyen gazdánál szakadatlanul egyhuzamban, hanem később esetleg hathónapos megszakítás után az öt évet kitöltötte, a szavazati jogban részesedhetik. Ezt ellenőrizni majdnem lehetetlenség volna, mert a hatóságoknak rendkívüli és illetéktelen beavatkozási joga nyilott volna meg ezáltal. Anélkül, hogy mélyebben belehatolnánk ebbe a tervezetbe, megállapíthatjuk, hogy nem az igazi, a nemzet zömét képező elem kapta volna meg a választói jogot, hanem azok, akik az államhatalomtól bizonyos módon függésben vannak.

Az egész választói reform az államhatalomtól függésben levő egyéneknek akar tulsulyt és befolyást biztosítani ebben az országban. Hogy azután ilyen politikai előrelátás mellett hogy lehet majd felvenni a küzdelmet Ausztria tulkapásai ellen, azt már ma is előre meg lehet állapítani. (Zajos felkiáltások: Éljen az általános választói jog!) A súlyos aggodalmakat Kossuth Ferencnek sem sikerült eloszlatni, aki pedig bennünket turnusokba osztva, mindenképen meg akart győzni az Andrássy-féle reform „üdvös“ voltáról. Hogy a választói törvény még eddig létre nem jött, azért a felelősség és mulasztás elsősorban azokat terheli, akik mindenféle mesterséges huzavonával éveket eltöltöttek csak addig, amíg a reform a ház asztalára került. A függetlenségi és 48-as pártnak törekvése és elhatározott szándéka, hogy a választói reformot programja értelmében mielőbb tető alá hozza. (Hosszantartó lelkes éljenzés.)

A függetlenségi program másik sarkalatos pontja, amelynek megvalósítására az idő elérkezett, amelynek keresztülvitelét törvényadta jogunk biztositja, az önálló magyar nemzeti jegybank felállítása. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps). Amikor a nemzetől mindinkább fokozódó terhek viselését követelik, amikor a hadsereg újabb és újabb áldozatokkal fordulnak a nemzethez, lehetetlen kitérni az elől, hogy gazdasági önállóságának első és legfontosabb atribútuma, az önálló magyar jegybank a törvényes határidőben felállíttassék. (Hosszantartó lelkes éljenzés.) Kossuth Ferenc, a ki ezt az ügyet cserbenhagyta és 67-es pártokkal szövetkezett ellenünk, maga adta ki a jelszót, hogy agítáljunk országszerte az önálló magyar bank mellett és pedig úgy, hogy a törvényes terminusban, 1911. január 1-én felállíttassék. Nap-nap után sürgettük volt vezérünknel, hogy ebben a kérdésben ne a 67-esekkel menjen egy uton, hanem a saját pártjának programján haladjon és azt igyekezzék beváltani. Nem hitte el, hogy amit kívánunk, azt kívánja minden elvhű függetlenségi, kívánja a függetlenségi pártnak tulsúlyos nagy többsége. Hogy ezt dokumentáljuk, készült az a bizonyos iv, amelynek állítólag tulajdonítja Kossuth Ferenc azt a szomorú ténytet, hogy a miniszterelnökségtől elesett. (Derültség.) Ezt az ivet a függetlenségi párt jagjai közül 169-en írták alá. Határozottan állást foglalt a párt a mellett, hogy az önálló magyar nemzeti bank 1911. január 1-re felállíttassék és hogy a függetlenségi és 48-as párt teljesen menten minden koalíciótól, maga vegye kezébe a kormányzatot. (Hosszantartó zajos helyeslés.) Mindezen igyekezetünknek és a párt nyílt állásfoglalásának eredménye nem az volt, hogy Kossuth Ferenc támogatásunkra sietett és igyekezett volna a párt régi programponjtát megvalósítani, hanem folyton eltávolodott a párt elveitől, a pártprogram

követelményeitől és egész pártjának tulnyomó többségétől és körülvéve magát 67-es politikai célokat szolgáló egyénekké, törésre vitte a pártban a dolgot, ahol természetesen elfeladó politikájával kisebbségben maradt. (Zajos helyeslés és éljenzés). Justh Gyula, Holló Lajos, Batthyány Tivadar gróf és még sokan a függetlenségi párt vezető emberei közül törhetetlen szilárdsággal lándzsát törtek követelésünk mellett és amikor Kossuthék azt a tervet főzték ki, hogy bennünket a pártból kiszorítanak és meddő ellenzéki munkára kényszerítenek, megtörtént az emlékezetes értekezleten az, hogy a párt lerázta magáról a személyes kultusz üzését és tulnyomó nagy többségben, mint egy szál ember állott sikra a függetlenségi program megvalósítása mellett. (Hosszantartó megújuló lelkes éljen.) Hűen pártunk programjához, de teljes tudatában az élénk tornyosuló nehézségeknek, indulunk a küzdelembe és ma már az egész országban megnyilvánuló lelkes hangulat mutatja, hogy amit kívánunk, az a magyar nemzet elvitathatatlan joga, életérdekebe vágó követelése, amelynek fontosságát fel fogja ismerni minden illetékes tényező és így bizton hisszük és reméljük, hogy küzdelmünk diadallal nyer befejezést. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Ezután *Teleki Arvéd* gróf a nagyszámban jelenlevő szerb ajku választókra való tekintettel szerb nyelven ismertette a politikai helyzetet, köszönetét tolmácsolta a szerb ajku választók lelkes magyar politikájáért és kérte támogatásukat a jövőben is. A beszéd igen nagy hatást tett a jelenvoit szerb választókra.

Az egyértelműleg megnyilvánuló óhajnak engedve szólalt fel ezután *Holló Lajos*, a függetlenségi és 48-as párt alelnöke, aki valóban gyújtó hatása, pártatlan lelkesedést és zajos tetszést arató beszédet tartott, amelyet helyenként csak az éljenzésnek és a tomboló tapsviharnak impozáns megnyilvánulása szakított félbe.

Holló Lajos a legnagyobb hála és elismerés hangján szólott a gyönyörű fogadtatásról, arról a példát ritkító lelkesedéstről, amelylyel érkezésüket Ujvidék városának közönsége fogadta. Nem az ő személyüknek tulajdonítja ezt, hanem azon igazságos nemzeti ügyszó való ragaszkodásnak, amelynek győzelméért harcra mentek és amely a nemzet életérdeke körül forog. Megható a ragaszkodás, amelylyel Ujvidék város egész közönsége képviselője: *Teleki Arvéd* gróf iránt viseltetik. Ennek a kerületnek a képviselője mindig az első volt a harcban, fényes példát mutatott a küzdő társainak és az egész országban abban a tekintetben, hogyan kell a nemzet jogai mellett törhetetlenül kitartani. *Teleki* gróf beszámoló beszédében kimerítően ismertette a politikai helyzetet és mindazon körülményeket, amelyek a függetlenségi párt küzdelmének megítélésénél tekintetbe veendőek.

Nekem — ugymond — rövid hozzátenni valóm van azokhoz, amiket *Teleki Arvéd* gróf kifejtett. Hangsúlyozni kívánom mindenekelőtt, hogy mi nem ma hirdetjük, de vallottuk évtizedeken keresztül követett függetlenségi politikánkat, hogy a választási jog, amely ma fenáll, nem elégíti ki azt a jogosult várakozást, mely szerint egy alkotmányos országban a népszéles rétegei méltán részt vehetnek az ország dolgainak intézésében. Minden álpróféták ellenében mi követeltük évtizedeken keresztül az általános választói jogot (ugy van! Ugy van!) követeljük ma is és a koalíció egyik bűnének tartjuk, hogy 3 és 1/2 év eltelté után is megadatlanul hagyta ezt a kérdést, sőt a választói reform szerzője egyenesen kijátszotta a függet-

lenségi pártnak az általános választói jogra vonatkozó programpontját, amikor pluralitással egy megszégyenítő megoldást akart előkészíteni, (Ugy van! Ugy van! Zajos tetszés és helyeslés). Mi követeljük az általános választói jog törvénybe iktatását régen vallott programunk értelmében és úgy, hogy az egyenlőség elvét sutba ne vessék, mert csak így szolgálhat ez a reform a nemzet javára és alkotmányunk megerősítésére. (Zajos tetszés és éljenzés).

A másik kiemelkedő kérdés, amely a politikai helyzetet uralja, az önálló nemzeti bank kérdése. (Zajos tetszés és helyeslés.) Téves volna azt hinni, hogy az önálló bank ügye volt egyedüli befolyással a függetlenségi pártban beállott szakadásra. Ha egy kissé visszatekintünk a politikai eseményekre, láthatjuk, hogy már a koalíció kezdetétől fogva eltitkolt törekvések érvényesültek, amelyek egyenesen a függetlenségi párt tönkretételére irányultak. Visszuemlékezhetünk *Wekerle Sándor* miniszterelnök kijelentésére, aki azt mondta mindjárt a koalíció megalakulásakor, hogy legfőbb hivatásukat képezi ebből az időlegesen megalakult helyzetből egy állandó és végleges kibontakozást keresni, még pedig, amint bizalmasabb körben maga is mondta — egy új pártalakulás előmozdítása útján. Ezzel kapcsolatban kell megemlékeznünk arról, hogy *Andrássy Gyula* gróf, ahelyett, hogy szorgalmasan elvégezte volna a magára vállalt feladatot és megvalósítani igyekezett volna az általános választói jogot, szorgosan eljárta politikai körökbe és pedig nemcsak saját pártjának körébe, de sűrűn felkereste azok sorait, akik más pártok többségéből szerezzen magának többséget az ő céljainak megvalósítására. (Ugy van! Ugy van! Zaj.) *Apponyi Albert* gróf, amikor mi egyenes uton haladtunk céljaink felé, mindig azt mondta, hogy nagyon szép és helyes dolog, amit el akarunk érni, de ő a legnagyobb súlyt mégis az összes értékes erők együttműködésére helyezi. Hát mi ezt az együttműködést szívesen fogadtuk volna. de nem úgy és abban a formában, hogy mi áruljuk el a függetlenségi párt elveit és menjünk együtt azokkal, akiknek kétségtelen céljuk a függetlenségi párt tönkretétele és lejáratása, hanem elfogadtuk volna az együttműködést, ha azok, akik velünk egy célt akarnak szolgálni, a függetlenségi pártba jönnek és annak programja alapján akarják az ország sorsát előbbrevinni. Csak jelszó és ürügy volt az ugynevezett jobb erők összehozatala, az eltitkolt hátsó gondolat pedig egy nagy guvernementális pártnak létrehozása lett volna. Nem egy efemer kérdés, nem a bank felállítására irányuló akció idézte elő a fennebb vázolt törekvést, hanem egy messzebbmenő célnak a kitűzése, amelynek elérése a függetlenségi pártnak halála lett volna. (Ugy van! Ugy van! Zajos tetszés és éljenzés!) Ki kell jelölöm azt a szerepet, amelyet volt vezérünk *Kossuth Ferenc* ebben a munkában betöltött. Eleinte *Kossuth* is így képzelte az együttműködést, hogy *Wekerle*, *Andrássy* és a többiek velünk tartanak a nemzet jogainak biztosításában, a gazdasági függetlenség kivívásában, amde *Kossuth* aztán megváltozott, pár hét előtt pedig egészen a 67-es miniszterek befolyása alá került és most már nem pártja törekvéseitette magáévá, hanem azokhoz szegődött, akiknek törekvései a mi törekvéseinkkel ellentétben állanak, akik *Kossuth* felhasználásával akarják a nemzet fejlődését megbénító régi uralmat restituálni Magyarországon. Hogy mi vitte rá *Kossuth* Ferencet a függetlenségi párt-

ellen elkövetett ezen lépésére, . . . (Nagy zaj: felkiáltások: a hatalom!) annak részletesebb megvilágításába nem helyénvaló itt belemenni. Egyszerűen suggeráltak, hogy csak így menti meg az országot katasztrófától és hogy csak a 67-esekkel való együttműködése által veheti elejét nagyobb bonyodalmaknak. Igazán vezetett vezér volt, (Ugy van! Ugy van! Zajos tetszés és éljenzés) csak hogy nem általunk hagyta magát vezetni, nem saját elvei és törekvései szabták meg útjának irányát, hanem azok a célok, amelyeket a 67-esek kitűztek és a melyeknek elérése érdekében rémképeket festettek *Kossuth* előtt. A függetlenségi párt nem követhette a kishitűségnek ezt a politikáját, mert ez ellenkezett volna egész multjával és azon nagy feladattal, amely programja alapján a nemzet függetlenségének biztosítása érdekében reá vár. (Hosszantartó zajos helyeslés és éljenzés.)

Azt mondják, hogy ők is az önálló bankra törekednek, de szerencsétlen politika az országot ebben a kérdésben egy dátumhoz kötni. Hát ennek a dátumnak előtérbe állítása tekintetében *Kossuth* egész a legutóbbi időkig velünk együtt haladt, ő maga mondta nekünk, hogy követelnünk kell az önálló magyar banknak törvényes időben való felállítását és a függetlenségi pártra nézve lehetetlenség világos programja ellenére a közös bank szabadságának meghosszabbításához hozzájárulni. Egyszerre hirtelen *Kossuth* megváltoztatta álláspontját, amikor az uralkodó azt mondta, hogy nem engedi meg az ország ezen jogának érvényesítését. Mi elismerjük, hogy az uralkodó hozzájárulása egy alkotmányos országban rendkívüli jelentőséggel bír, azonban lelkiismeretes politikusoknak számolni kell avval, hogy az uralkodó hozzájárulását milyen időpontban kérjék ki és nyerjék meg. (Ugy van! Ugy van!) Az önálló bank követelése nem most lett felvetve. Végighúzódik ez a törekvés egész függetlenségi politikánkon és szóba került a koalíció megalakításánál is. Legutóbb a quota felemelése alkalmával lett megemlítve és amikor a felemelt quota megszavazásába belevitték az országot és azt hirdették, hogy annak ellenértéke az önálló magyar bank felállítása lesz, a kormányférfiaknak, ha lelkiismeretes politikusok, tisztába kellett volna jönniök azzal, hogy ilyen ígéretet beválthatnak-e, képesek lesznek-e annak teljesítése elé gördülő minden nehézséget az utból elhárítani? Ha nyíltan és őszintén megmondják, hogy erre nem képesek, a kiegyezéssel és a kvótaemeléssel együtt megbuktak volna. (Ugy van! Ugy van! Zajos tetszés és éljenzés.) Aki pedig ma ilyen ígéret után azt mondja: nem tudtam, hogy a király ezt nem fogja megengedni, annak nincs helye a nemzet vezetői között, annak hitegető politikájával együtt pusztulnia kell a közélet teréről. (Percekig tartó és megújuló lelkes éljenzés és taps.) Egy nemzet sorsát intézni a felelősség érzése nélkül, ez nem vezető kormányférfiakhoz és politikusokhoz méltó, hanem legfeljebb azokhoz, akik saját hatalmuk megtartására vagy megnyerésére képesek a nemzeti jogokat elalkudni, az elveket feladni, akik tehát nem kívánhatják, hogy a nemzet bizalommal forduljon feléjük és kövesse őket azon a lejtőn, amely a teljes megadáshoz vezet. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Mi küzdelmünkben a párt programja alapján állunk. Nem a hatalom vágya vezet és az önálló bank hangoztatása nem pusztán jelszó nekünk a hatalomra jutás érdekében. Részt vesznek a küzdő táborban olyanok, akik meggyőződésüknek és elvhűségüknek már birtokukban levő hatalmat, befolyást, jövedelmet,

fényes állásokat hoztak áldozatul s e tekintetben elég, a szeretett és népszerű volt főispánjukra utalnom. (Ugy van! Ugy van! Hosszantartó, zajos felkiáltások éljen: *Balla Aladár.*)

Azzal dicsekszenek lapjaikban, hogy mennyivel több főispán van, aki hozzájuk csatlakozott. Hát jogosult volna ez a dicsekvés, ha egyet mutatnának, aki letette volna főispáni állását és úgy csatlakozott volna hozzájuk. (Zajos tetszés és derűlttség) de ilyen példát nem mutathatnak. Viszont lelkesedést meríthet mindenki azoknak a példájából, akik hatalmat, nagy állást hagynak ottan, hogy szabadon kövessék meggyőződésüket és részt vesznek egy küzdelemben, ahol nyílt színt valának és teljes erejükkel dolgoznak a küzdelem sikerén. Hatalmi vágy vezette *Justh Gyulát*? Hiszen ő egészen nyugodtan bevárhatta volna a dolgok fejlődését és mégis a legfényesebb állást, amit csak egy politikus elérhet, otthagya, hogy nemzete ügyét szolgálja és élére álljon annak a harci tábornak, amelyik az ország törvény biztosította jogainak érvényesítéséért küzd. Ilyen példák után komoly cáfolatot nem is igényel az a gyanúsítás, hogy minket hatalmi törekvések vezetnének (Ugy van! Ugy van! Zajos helyeslés.)

Gyakran láthatnak Önök egy történeti képet, különböző rézkarcolatokban van az megörökítve. Egy történelmi jelenetet ábrázol. Nagy menet indul ki Bécsből, fényes nemesi és főnemesi kísérettel és egyesén Buda várába megy, magával hozván a szent koronát. Mi az a szent korona? Ha egy ékszerész értékeli, lehet tekintélyes összeg annak az értéke, de az annál több: egy szimbólum, a magyar nemzeti lét önállóságának kifejezése. Diadalmenet volt, amikor a bécsi Schatzkammerből Buda várába hozták. Ezzel szemben — hogy egy képben rajzoljam meg az önálló bank kérdését — látunk egy menetet, amely megindult Budapestről és 182,000.000-t vitt arany rudakban és koronában Bécsbe a Burg közelébe, az Osztrák Magyar Bank pincéibe, hogy fedezetül szolgáljon azoknak a bankjegyeknek, amelyek nálunk forgalomban vannak. Mi magunk szállítjuk pénzünk értékének fedezetét képező ércékszert Bécsebe, hogy egy idegen ország őrizze. Semmiféle önálló állam ezt a megszegyenítő állapotot el nem tűrné. (Ugy van! Ugy van! Zajos helyeslés.) Mit szólnának a poroszok ahhoz, ha nekik Párisban kellene őrizniök kincseiket? Minden nemzet, Románia, Szerbia államisága elengedhetetlen követelményének tekintti, hogy pénzügye a saját kezében legyen. Csak elnyomott, leigázott nemzetek felett van e hatalom mások kezében. Nézzék meg t. uraim, mivel akarják indokolni a készfizetések felvételét? Azzal, hogy fel akarnak szabadítani bennünket Ausztria hitelügyi gyámsága alól. Már pedig ennek egyetlen biztos eszköze van: az önálló magyar bank felállítása, mert anélkül továbbra is gyarmati állapotban maradunk. Minden nemzet, amelyik önállóságának ezen fontos atributumáról gondoskodik, talál összeköttetéseket a külföldi pénzügyvilágban, mert neve, szerepe és hitele van, csak mi vagyunk azok, akikkel közvetlenül nem tárgyalnak, akik gyarmatai vagyunk Ausztriának és pénzügyi hiteléletünk legfontosabb életszervétől vagyunk megfosztva. (Ugy van! Ugy van! Zajos tetszés és helyeslés.) És amikor az uralkodó vétőjogával él, nekünk nincs más eszközünk, mint hogy rátesszük kezünket az ország törvénykönyvére, rátesszük kezünket egy névre, amelynek még friss az aláírása: I. Ferenc József nevére, aki királyi esküjével biztosította a magyar nemzetet, hogy törvényeinket

és alkotmányainkat megtartja; ezekben a törvényekben és ebben az alkotmányban pedig benne van az a kétségbe sem vont jogunk, hogy az ország akkor állítja fel az önálló bankot, amikor ezen törvénybiztosította jogával élni akar. (Hosszantartó megújuló lelkes éljenzés, taps.)

Nagyon sokan vannak a politikai életben vezető állásban, akik nyíltan hirdetik, hogy a bankkérdéshez nem értenek, szakférfiak után indulnak és azok az önálló bank felállítását hazánkra nézve veszélyesnek tartják. Hát minden lelkiismeretes politikusnak bele kell hatolni e kérdés mélyébe és aki egyszer azt megtette, aki objektíve figyelembe vette minden körülményt, az nyugodt öntudattal állíthatja, hogy az önálló bank felállítása nemcsak üdvös, hasznos, semmiesetre sem káros, hanem a nemzet gazdasági életének elengedhetetlen feltétele, lélegző szerv, amely nélkül nem jutunk levegőhöz a gazdasági életben, nincs szavunk, nincs befolyásunk és nem tehetünk semmit sok tehertől agyonzaklatott népünk gazdasági erejének emelésére. Ebbe a küzdelemben, amelyet a bankért folytatunk, teljes lelkesedéssel vesz részt az egész ország, oldalunkon áll a nemzet és elítéli, kárhoztatja a leszerelők, az elfeladók, a függetlenségi program ellen vétők gyáva politikáját. Kitarítás és e nemzet lelkes csatlakozásában megnyilvánuló erő kell, hogy meg hozza a mi győzelmünket. Az Önök lelkesedéséből erőt merítünk és az az erős hit él bennünk, hogy ahol a nemzet oly egyértelműleg állást foglal saját jogai mellett és gyávan meg nem hátrál, törvénykönyvvel a kezében kivívja diadalát. Az isten éltesse Önöket. (Hosszantartó lelkes éljenzés és taps.)

Bakonyi Samu, a függetlenségi párt alelnöke tartott ezután igen nagy hatású beszédet, amelyet az ezrekre menő publikum tomboló lelkesedéssel és zajos tetszésnyilvánításokkal fogadott. Élesen támadta azokat, akik mindenféle hamis vádakkal illetik a nemzet jogaiért, gazdasági önállóságának megteremtéséért küzdőket és azzal zárta gyújtó hatású beszédét, hogy a nemzet törvényes és alkotmányos jogai mellett kitartanak és a nemzet ügyét győzelemre viszik.

Dr. *Baics* ügyvéd szerb nyelvű lelkes beszéde után következett az alföldi 48-as és függetlenségi párt ujvidéki alakuló közgyűlése. A megalakulásra nézve, Dr. *Becsey* Károly, Szeged II. ker. orsz. képviselője tette meg a kezdeményező lépést következő beszéddel:

Három évvel ezelőtt alakult meg az alföldi függetlenségi párt, melynek hatásköre az alföldi hét vármegyére terjed ki és amelynek célja, hogy a függetlenségi eszméket szolgáló szervezeteket egy központba tömörítve és a központ kötelességének tartja, hogy a vidéki szervezeteket a maga erejéből támogassa. A központ örömmel vette az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt meghívását, hogy amidőn Ujvidék érdemes képviselője, gróf *Teleki Arvéd*, beszámoló beszédét tartja, ugyan akkor az alföldi függetlenségi párt is tartsa meg alakuló nagygyűlését, amelyen az önálló nemzeti bank mellett állást foglaljon és az alföldi függetlenségi pártba való belépését bejelentse. Midőn szívem emlegének üdvözlöm Ujvidék város érdemes polgárait, felkérem, hogy a függetlenségi párt határozati javaslatát előterjeszteni és a belépést bejelenteni sziveskedjék. Erre Dr. *Lustig* Nándor terjesztette elő a következő határozati javaslatot:

„— Az ujvidéki függetlenségi és 48-as párt híven hazafias multjához és hazafias meggyőződéséhez továbbra is részt vesz, Magyarország nemzeti önállóságaért vívott küzdelemben. Követeli az önálló magyar nemzeti banknak 1911-ben és az önálló vámtérü-

letnek 1917-ben való felállítását, tántoríthatatlan ragaszkodásáról biztosítja szeretett képviselőjét, gróf *Teleki Arvéd*et és lelkes örömmel üdvözöli a harc összes vezetőit, *Justh Gyulát*, gróf *Batthány Lipót* és *Holló Lajost*. Egyben kijelenti, hogy az alföldi függetlenségi pártba belép.”

A népgyűlés Dr. *Balla Aladár* volt főispánt kívánta hallani, aki a következőket mondotta: Tisztelt polgártársaim! Ujvidék népe! Megszüntek azok az idők, midőn a legfelsőbb helyről jött parancsok szerint igazgatták egy ország népet és midőn csak hivatalos kijelentésekkel és rendeletekkel lehetett csak egy népet odaterelni, ahová a hatalom önző céljainak elérésére kívánta. Midőn megszüntem az Önök főispánja lenni, én mint polgártársuk állok itt és mint *közkatona* kívánok részt venni a küzdelemben. Én hívtam ide ez alkalommal a munkásnépet és kijelentem, hogy addig az ország népe nem lesz boldog, míg a népre, a munkásnépre nem támaszkodik. És kijelentem, hogy én az általános egyenlő titkos választói jognak híve vagyok; *kell, hogy a néppel fogjunk össze*. Akkor is ezt a kijelentést teszem, ha a nép bizodalma majd arra jelöl ki engem (Eljenzés!) Most pedig engedjék meg, hogy egy példava lillasztráljam, hogyan fest a mai politikai helyzet és a politikai kormányzat. Függetlenségi vezéreink a gyártak el, mint az a kocsis, aki midőn gazdája megparancsolja, hogy mivel holnap vendégei lesznek tanyáján, menjen a városba, hogy húst hozzon a lakomára. Így szólt hozzá: „Befogod a legjobb két csikót, bemégy a városba és veszel húsmeüt, azután pontosan visszatérsz.” A gazdának egyetlen kis fia, apjának egyetlen reménye kérte apját, engedje őt is a városba; hosszú rimánkodás után a gyermeknek kérése teljesült, de az apa a kocsisnak erősen lelkére kötötte, hogy a gyermekre vigyázzon, félt, hogy teli időben a gyermeknek baja történik. Ily szavakkal bocsátotta el a kocsis: „Menj, vigyázz gyermekemre, reád bízom legdrágább kincsemet.” Bejutottak a városba, fél méterháza húst vásárolták és hazaindultak. Az uton visszafelé hózivatar fogta el őket. Midőn az erdőszélére értek, egy farkascsapat tört elő az erdőből. A kocsis siettetti a csikót, a lovak pedig megvadultak, a farkasok azonban folyton követik a csikót. A kocsis fog egy csomó húst és a farkasok közé dobja, hogy ezek mohó étvágyukat lecsilapította. A farkasok az odadobott húsmennyiséget felfalják, de ez nem volt elég, újabb húst várnak. Ezt is megkapják, de ez sem volt elég. Már látszanak a közeli tanya ablakai, de a farkasok még mindig a kocsi nyomában vannak. A kocsis ekkor teljes eszeveszettséggel odadobja a farkasok közé az atya legdrágább kincsét, a gyermeket, akit a fenevadak széttépnék. A függetlenségi vezérek is odadobták azt a legdrágább kincset, amelyet a nép reájuk bízott, odadobták egymásután a népjogokat, az elveket, amelyekért rég küzdünk. Akt mondják, hogy hozzák a készfizetési törvényt. Ez nem tudom, mi a fránya valójában, de jellemzően mondta egy ceglédi civis: „Fenét ér a kész fizetés, amidőn én eddig hitelben kaptam mindent, most pedig készpénzben kell fizetni.” Tiszteljük tehát a népjogokat. Ujvidék népe bebizonyította, hogy fel tudja fogni a népjogokért küzdő igaz törekvéseket. Midőn ezt örömet konstátálom, köszönöm, hogy ily hatalmas számban voltak szívesek megjelenni. — A népgyűlés erre lelkes hangulatban oszlott szét.

Üdvözlések.

Azon nagyszámu üdvözlő sürgönyök és levelek közül, melyek nov. 28-án Budapestről és az ország más vidékéről *Teleki gróf*, *Balla Aladár*, *Balla Árpád* és a pártelnökség címére érkeztek, egész terjedelmükben ide iktatjuk *Justh Gyula* sürgönyét: „Méltóságos *Balla Aladár* urnak Ujvidék. Betegségem, fájdalom, gátol a lemenetelben; véghetetlenül sajnálom, hogy nem üdvözölhetem személyesen azt a hazafias derék polgárságot, amely oly példásan, oly híven és becsületesen kitart a nemzet jogaiért folyó nagy küzdelemben. — *Tolmácsold*, kérlek, úgy nagynevű képviselőtök,

mint a
összejöv
saink el
met és
ismerő k
barátod

Batt
Árpád fü
sajnálatta
dékre ne
elvarato
küldöm e
üdvözte
sági függ
jük a vál
vé tételé
polgára s
megélhet
önálló ba
nemzet fü
colunk. E
és vidéké
bizton sz
nyujt nek
ellen inte
erélyesen
szerb ajku
erővel kü
tartanak
tántorítha
„*Teleki A*
választó k
szeretett
moló bes
azokat, ki
egy uton
kivivására
Kalmár E
Lapunk s
sok sürgö
sére, ehely
ritkozunk,
gróf *Batth*
dor, ifj.
Várady I
ma, Földe
Lázár Zoá
lemen *Sa*
Sándor, B
Mukits S
selők, *Fer*
szerkesztő
sület mag
Valamenn
Teleki gr
ujvidéki p
való kitar

Már
cember
ről szól
a városi
közgyűlé
sági tag
elfogadot
bárki a
fekvő je
— a vár
ségi pár
lent szer
nács és
megszav
megbízás
Ferenc t
széről *Il*
erős tám
ellen. E
ezt a ter
vakmerő

mint a nagyfontosságú ünnepélyes politikai összejövetelben részvevő szeretett polgártársaink előtt őszintén érzett nagyrabecsülésem és meleg érzelmeimet, Lankadást nem ismerő küzdelem biztosítja a sikert. Régi jó barátod Justh Gyula.

Battyány Tivár gróf sürgönye: „Balla Árpád függetlenségi pártelnök, Ujvidék. Mély sajnálattal, hogy gyengélkedésem miatt Ujvidékre nem utazhatom, amidőn Teleki Arvéd elvbarátom választóinak beszámoló, ez uton küldöm egybesereglett polgártársaimnak meleg üdvözléseimet. Küzdünk édes hazánk gazdasági függetlenségeért, teljes erőnkön követeljük a választói jognak általánossá és egyenlővé tételét. Megkivánjuk, hogy e haza minden polgára szabadságot, egyenlőséget és tisztességet találjon hazai földön, mert az önálló bankért s azután tovább a nép és a nemzet függetlenné és boldoggá tételéért harcolunk. Ezen küzdelmeinkben Ujvidék városa és vidékének lelkes és kitartó támogatására bizton számíthatunk, mely körülmény erőt nyújt nekünk, hogy a pártunk és programunk ellen intézett minden támadást azonnal és erélyesen visszaverjünk. Magyar, német és szerb ajku, de hazánk függetlenségeért egyenlő erővel küzdő tisztelt polgártársaimat kérem; tartsanak ki elveink mellett, mint mi is tántoríthatatlanok maradok Batthyány Tivadar.”

„Teleki Arvéd gróf képviselő, Ujvidék. A *lőcsei* választó kerület függetlenségi és 48-as pártja, szeretett képviselője Máriaassy Mihály beszámoló beszéde alkalmából lelkesen üdvözlök azokat, kik édes hazánk messze más vidéken egy uton haladnak a magyar függetlenség kivívására irányuló dicsőséges munkában. Kalmár Elek pártelnök.”

Lapunk szűk kerete nem volna elegendő a sok sürgöny és levélbeli üdvözlések lekölésére, ehelyett csak a nevek felsorolására szorítkozunk, u. m. Balogh Ernő, Ballagi Aladár, gróf Batthyány Pál, Lázár Pál, Tutsek Sándor, ifj. Madarász József, Lovász Andor, Várady Imre, Dr. Egri Béla, Visontai Soma, Földes, Rátkay László, Nemes Bertalan, Lázár Zoárd, Somogyi Aladár, Hock, Dr. Kelen Samu, Dr. Preszly Elemér, Dr. Nagy Sándor, Bohus Károly, br. Mannsdorff Géza, Mukits Simon, Nemes Bertalan orsz. képviselő, Fernbach Károly, „Versecz és Vidéke” szerkesztősége, A nemzetközi büntetőjogi egyesület magyar csoportja.

Valamennyi meleg hazafias hangon üdvözlök Teleki gróft és a köréje csoportosuló derék ujvidéki polgártársakat a nemzeti bank mellett való kitartó állásfoglalásáért.

Már megint hazudnak. December 1-én lépett életbe a *helypénzekről* szóló szabályrendelet, amelyet a városi tanács indítványára a városi közgyűlés a függetlenségi párt bizottsági tagok ellensége, tiltakozására elfogadott. Ezévi január 15-én, — erről bárki a városi jegyzői hivatalban elfekvő jegyzőkönyvből meggyőződhetik, — a városi közgyűlésen a függetlenségi párt és az ott kis számban megjelent szerbek *szavatai ellenére* a tanács és a más pártiak a helypénzadót megszavazták. Pártunk nevében, annak megbízásából *Ludwig József, Lourekovits Ferenc* törvh. biz. tagok a szerbek részéről *Ilits Branko dr.* törvh. biz. tag *erős támadást* intéztek ezen új fejadó ellen. Ennek dacára, ugyanazok, akik ezt a *terhes adót megszavazták*, most oly *vakmerően és hazugan*, hogy népbolondító, népcsaló politikájuk érdekében a népet a függetlenségi párt ellen izgatják. Tudomására hozzuk mindenkinek, hogy ezek a demagogok *hazudnak. Mi a függetlenségi párt, ellene voltunk és vagyunk.* De ők, a más pártiak vagy megszavazták ezt az adót, vagy nem voltak akkor ott, amikor a nép érdekeit kell megvédeni. Kérjétek tőlük számon, hol voltak akkor, vagy miért szavazták meg? De akárhogy is van, vagjátok az arcukba, ha közétek jönnek, *hogy megint hazudnak.*

A Határőr kitüntetése.

A közönség érdekeinek, a közjó előmozdítását célzó és hazánk függetlenségének kivívására irányuló publicistikai törekvéseink közepette elismerés-sőt kitüntetés számba megy az Alföldi függetlenségi párt elnökségének lapunkhoz intézett és alábbiakban közölt átirata. Eddigi hírlapírói munkásságunknak egy arra illetékebb és hivatott fórum részéről történt méltatása nemcsak jóleső elismerésül szolgál, de buzdításul is a jövőre, hogy immár fokozottabb köteletségünk teljesítésében hatványozott erővel és munkaszeretettel helytállva, lankadást nem ismerő buzgalommal küzdjünk tovább a Határőr programjával kitűzött cél és eszmék megvalósításáért. A hivatkozott átirat a következőleg hangzik:

„Határőr tekintetes szerkesztőségének Ujvidék.

Az Alföldi Függetlenségi Párt méltányolva azt a lelkes és kitartó küzdelmet, melyet a Határőr öt éve folytat már az Alföldön és Délmagyarországon a 48-as eszmékért, elhatározta, hogy a magyar sajtónak ezt a régi, kipróbált hűségű és tekintélyes orgánumát a párt *ujvidéki hivatalos lapjává* deklarálja.

Midőn elnökségünk ezt az elhatározását a tekintetes szerkesztőséggel tudatja, egyúttal elismerését fejezi ki azért a rendületlen, megalkuvást nem ismerő harcért, melyet Magyarország függetlenségéért és az önálló bankért folytat a Határőr.

Szeged, 1909. november 27.

Az Alföldi Függetl. Párt Elnöksége.
Becsey Károly dr. Gallowich Jenő
elnök. ügyv. alelnök.

HIREK.

Személyi hír. Teleki Arvéd gróf orsz. képviselőnk e hó 1-én, szerdán d. u. utazott Budapestre. Bucsuztatására a párt vezetőségén kívül nagy számban jelentek meg hívei a vasuti állomáson.

Justh Gyula üdvözlése. Justh Gyulához a függetlenségi és 48-as párt elnökéhez, a vasárnapi beszámoló alkalmából a következő üdvözlő távirat intéztek: „Szeretett képviselőnk Teleki Arvéd gróf beszámolója alkalmából összegyűlt több ezer főnyi polgárság egyhangú lelkes határozatával, igaz szeretetével üdvözlök Nagyméltóságodat, mint a nemzeti függetlenségi elvek tántoríthatatlan előharcosát, vezérét. Ujvidék Nagyméltóságod vezetése alatt álló függetlenségi párt táboraiban van és rendületlenül harcol pártunk eszméiért. A népgyűlés nevében *Balla Árpád* pártelnök. *Mayer József* párttitkár.”

Teleki Arvéd gróf választói körében. Szeretett orsz. képviselőnk — míg képviselőtársai még a beszámoló napján utaztak haza — 3 napot töltött körünkben s ezt az időt arra használta fel, hogy meglátogatta a hatóságok és hivatalok fejeit, valamint pártunk vezető embereit. Ezenkívül ellátogatott a kültéri kat. olvasókörebe, a függetlenségi pártkörbe és a szerb olvasó- s iparkörbe, ahol tiszteletére a meglátogatott körök tagjai igen nagy számban jelentek meg s mindenütt tüntető lelkesedéssel fogadták s ünnepelték a közkeveltségű s rendkívül népszerű képviselőnk. Teleki gróf különösen a kat. olvasókörben töltött hosszabb időt, ahol rendkívül érdekes és tanulságos bnszélgetést folytatott a körnek jobbára szőlősgazda és földmives tagjaival. Bő alkalma nyílt itt a tagokat közvetlenül érdeklő fontos kérdésekben a legmesszebbmenő és okulásul szolgáló felvilágosításokat és utmutatásokat adni, az ő gazdasági gyakorlati tapasztalatainak és ismereteinek gazdag tárházából. Különösen az ujvidéki termények — zöldségfélék, szőlő és többi gyümölcsfajok értékesítésére nézve nyújtott követésre méltó jó tanácsokat. A megjelentek nagy tetszéssel hallgatták Teleki gróf szavait, aki minden egyes, közben felhangzott kérdésre szívesen adott kielégítő, megnyugtató választ. A kör tagjai Balla Aladár volt főispánt is kivánták hallani, aki néhány rövid szóval elismerését fejezte ki afölött, hogy ebbe a körbe nem lehetett és nem lehet a felekezeti üszkét vetni és tagjai nemcsak jó katolikusok, de egyúttal jó magyar hazafiak is, akik a vallási meggyőződést és hithűséget nagyon szépen meg tudják egyeztetni e hazának tartozó hazafiasággal s ezért nem engedik, hogy idegen érdekeket szolgáló s felekezeti jelszavakkal dobáló helybeli politikusok a köztük uralkodó békét megzavarják. Körülhélül 2 órai időzés után Teleki gróf és Balla Aladár dr. lelkes éljenzések közt bucsuztak a kör tagjaitól.

Banket. Bár rögtönözve történt s a rendezésre, illetve alkalmas módon való meghívásokra alig egy nap állott rendelkezésre, Récsei nagytermében 295-en (szóval *kétszázkilencvenöt*), nehogy a budapesti lapok ujvidéki hályogosszemű tudósítója megint önmagát meghazudtolni s Ujvidék város közönsége előtt vaksággal megvertnek kényszerüljön bemutatkozni) jelentek meg kedd este, felekezet és nemzetiség különbsége nélkül társadalmunk legelőkelőbb, ugy az értelmiségi, hivatalnoki, kereskedői, ipari és földmives osztály köreiből, azért, hogy Teleki Arvéd gróf orsz. képviselőnk és Balla Aladár volt főispánunk társaságában kedélyes, társas estét töltve, a két vezérférfi iránti tiszteletüknek és szeretetüknek adhasanak kifejezést. Igaz lelkesedés tüze hevitette a jelenvoltakat s azok lelkét betöltő őszinte érzelmeknek szebbnél-szebb, ékesnél-ékesebb szavakban adtak kifejezést ugy a hivatalos, mint nem hivatalos felköszöntők. Az idő rövidsége s a nagy anyag nyomdai feldolgozása, valamint — a nagyobb terjedelemben bár megjelenő — lapunk szűk kerete arra kényszerítettek, hogy e mindenesetre emlékezetes és újabb, fokozott lelkesedést és összetartást biztosító estélynek részletes, kimerítőbb tudósítását jövő számban adjuk le.

A kamarai titkár jubileuma. A szegedi társadalom jövő évi januárban nagy ünnepséggel készül megülni Perjessy Lászlónak, a kereskedelmi és iparkamara kitűnő titkárnak, keresk. iskolai igazgató és tanári működésének 30. éves jubileumát.

Elveszett kulcsok. Egy csomag Wertheimsekreány kulcs (3 db) a főutcán, Zwibach

ruhakereskedése előtt elveszett; a megtalálóját keretik, hogy megfelelő jutalom ellenében azokatrendőrségnél, vagy lapunk kiadóhivatalában (Petőfi-utca 47.) leadni sziveskedjék.

Uj rabbi. Az ujvidéki izr. hitközség a főrabbi állás mellé egy rabbi-állást szervezett és arra megelőző próbaszónoklat után Hirschler Ignác dr. hitoktató rabbit, a szegedi izr. hitközség jegyzőjét választotta meg.

A DMKE palánkai fiókja ismét megkezdte közművelődési estéit. Az ez évi első közművelődési estéje — szavaltat, felolvasás vetített képek kapcsán és ének zongorakísérettel — e hó 5-én, vasárnap tartatik.

Árverési hirdetés. A kézbesíthetetlen küldemények a vasuti üzletszabályzat 70. §-a értelmében az alább felsorolt állomások teheráruraktáraiban, délelőtt 9 órakor, a következő napokon fognak azonnali készpénzfizetés mellett, nyilvánosan eladatni. Budapest ny. p. u. állomáson 14-én, Pozsony dec. 29-én, Budapest dunaparti t. p. u. 21-én, Győr 17-én, Szabadka 16-án, Ujvidék 22-én, Pápa 16-án, Kassa 20-án, Losonc 21-én, Miskolc gömöri p. u. 20-án, Eszék 16-án, Szeged 16-án, Temesvár-Józsefváros 22-én, Debrecen 28-án, Szatmár-Németi 16-án, Kolozsvár 22-én, Nagyvárad 16-án, Arad 13-án, Békéscsaba 14-én, Pécs 16-án, Zágráb 22-én, Fiume 21-én, S. A. Ujhely 29-én, Szolnok 28-án, Nagyszében 16-án, Brassó 21-én.

Az ujoncozás előmunkálatai. Az ujoncozás előmunkálataival a miniszter a vármegyét már megbizta. A miniszterium rendelete szerint a jövő évben az 1889., 1888. és 1887. évfolyambeli kerülnek sorozás alá. Azok, akik törvényes alapon kedvezményekre tartanak számot, ebbeli kérelmüket január és február havában a katonaiügyi osztálynál, azontul pedig a sorozó bizottsághoz jelentsek be.

Jubiläum. Nonnenmacher Jakob és neje szül. Stiefelmeyer Katalin uverbázi lakosok a múlt héten érték meg boldog házasságuk 60-ik évfordulóját. Az agg házaspár — nagyszámú gyermekeik, unokáik, dédunokáik és rokonaik kíséretében a templomba mentek s ugyanazon oltár előtt, melynél 60 év előtt áldották meg szívük frigyét, Wagner G. A. könyvet fakasztó beszéd kíséretében újból, megáldotta az agg házaspárt.

A titeli Tisza-Duna töltés fentartási társulat választmánya a múlt héten Ujvidéken gyűlést tartott. E gyűlésen a Vracarics Gerő halálával megüresedett pénztárnoki állásra egyhangulag Zsulyevits Mátyás választotta meg.

ANGOL-KÖR

tönkre fogja tenni az Ön gyermekének egészségét, ha nem tesz ellene gyorsan valamit.

SCOTT csukamájolaj EMULSIÓ-ja

megszünteti az angolkört, megerősíti a csontokat és egészséges hussal borítja azokat.

Azonfelül, és ez az, a mit tapasztalt szülők 2-5

Az Emulsió vásárlásánál a SCOTT-féle módszer védegyét — a halászt — kérjük figyelembe venni.

SCOTT-féle EMULSIÓ-t

bevegye, mert kellemes, tejfeles ize van. A gyermek megemészteti, még ha a tejtől undorodik is.

A SCOTT-féle EMULSIÓ a legkiválóbb. Egy eredeti üveg ára 2 K. 50 fillér. Kapható minden gyógytárban.

tatott meg. — Özv. Vracarics Gerőné 600 korona segélyt kapott egyszersmindkorra. — Amíg a csatornázási munkálatok tartanak, a főmérnök havi 200 kor., a mérnökök pedig egyenként 160 kor. havi külön díjazásban részesítettek.

Eltűnt fegyvenő. Tormai Mihályné szül. Tóth Vasvári Katalin adai napszámoss asszony mintegy három évvel ezelőtt annyira bántalmazta a férjét, hogy annak eltörött a karja és örökre munkaképtelenné lett. A szabadkai törvényszék a brutális asszonyt 6 évi fegyházra ítélte el. Tormai Mihályné az ítélet után rögtön meg is kezdte büntetésének leülését Márianosztrán. A fegyház nagyon megtörte az asszonyt, aki annyira jól viselte magát, hogy igazságügyminiszteri engedéllyel feltételes szabadságra bocsátották. A szabadságát Tormai Mihályné Adán a férje mellett töltötte. A nyomorék ember látása annyira bántotta a fegyvenőt, hogy megszökött Adáról. Tormai Mihályné előkerítésére a csendőrség széleskörű nyomozást indított.

Aki a sineken alszik. A palicsi vasuti állomás közelében Kovácvics Demeter jubász a subájába burkolózva a sinekre feküdt le és nem vette észre a nemsokára arra haladó szegedi vonat közeledését. A mozdony vészjelzéseire Kovácvics az utolsó pillanatban vette észre a veszedelmet s legurult a sinekről, azonban lábait már nem kaphatta el idejében s a mozdony kerekei mindkettőt levágták. Kovácvics sérülése életveszélyes.

Naponta érkező osemego ujdonságok óriási választéka Wagner csemege-üzletében Ujvidék.

Nyilt-tér.

Hogy mi mindent felejtenek a színházban,

nem lehet elmondani. Természetesen a legtöbb-ször pompadurt. És mit gondol, mit találtak a minap tíz ilyen tárgyban, a melyet ugyanegy napon felejtettek ott! Bombonniért, tele Pay valódi sződeni ásványpasztillájával. Ez azt bizonyította nekünk, hogy a hölgyek mégis csak megbeszülnek minden jót és most már értjük, hogy előadásainkat miért nem zavarja meg most már sohasem köhögés és krakogás. Ez éppen eredménye Pay valódi sződenijének, a mely 1 korona 25 fillérért mindenütt kapható.

Vezérképviselő: Ausztria-Magyarország-ra: W. Th. Guntzert, cs. és kir. udvari szállító Wien, IV. Gr. Neugasse, 17.

Felolós szerkesztő: Pap Sándor.

Laptulajdonos: Balla Árpád.

Igazgató: Zanbauer Ágoston.

Matkovits

szobafestő

és mázó

Rókus

KOSSUTH LAJOS-UTCA 45.

ÖRMÉNYTEPLOMHÁZ.

SZULTÁNFORRÁS

A húgyhajtó és húgysavoldó vizek királya, hór- és dús lithion-tartalmu ásványvíz.

Kiváló vegyi összetétel következtében sikerrel alkalmazható vese-, húgykő- és hólyagbajok eseteiben, valamint cukorbetegségeknel, csúszos bántalmaknál; továbbá a légző- és emésztőszervek hurutus bajainak gyógyítására

Igazgató: Budapest, IV. Ferenoz József-rakpart 22. Kútkezelőség: EPERJES.

Ujvidéken kapható minden fűszerkereskedésben.

15063/1909. tk. sz.

Árverési hirdetés.

A titeli királyi járásbíró mint telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy Léderer Jenő ujvidéki bej. cég végrehajthatónak Vidity Szvetozár és neje született Vidity Mária sajkáslaki lakosok végrehajtást szenvedettek ellen 422 korona 84 fillér tőke és jár. iránt folytatott végrehajtási ügyében, nem különben az 1881. évi LX. t.-c. 166—167. §-a értelmében ezennel csatlakozottnak kimondott kiskoru Theodorovics Olga Miléna zimonyi lakos 200 korona, Guszmán Vilmos sajkáslaki lakos 115 korona, sajkáskertületi takarékpénztár részvénytársaság Titelen 52 korona titeli első takarékpénztár 50 korona, 40 korona, 110 korona, Weinberger Ignác Titelen 70 korona, titeli önszegélyző szövetkezet 12 korona, Radoszavlyov Pál sajkáslak 50 korona Vidity Szvetozár 2/3-a jutalékára követelések biztosítása végett az ujvidéki királyi törvényszék és a titeli királyi járásbíró mint telekkönyvi hatóság területén a sajkáslaki 163 számú telekkönyvi betétben 1. A kereszt 1. sorszám 999 helyrajzi szám alatt felvett 498 négyszögöl szántó a Vinográdi dűlőben 69 korona. 2. A kereszt 2. sorszám 120 hrsz. 2 hold 301 négyszögöl szántó a Telecska dűlőben 487 korona. II. ugyanottani 464. sz. telekkönyvi betétben 3. A. I. 2. sorszám 372/1. szám 323 helyrajzi számok alatt felvett 696 négyszögöl kert a beltelekben 16 összeírási számú ház 196 négyszögöl udvarral jószágtestből Szávcics Mária 1/3-ad jutalékára 132 korona kikiáltási árban nyilvános árverés útján el fog adatni.

Határnapul 1909. december hó 13. napjának d. n. 3 órája sajkáslak községházához kitzetnek oly hozzáadással, hogy az ingatlan ezen határnapon a becsáron alul is el fog adatni.

Kikiáltási ár a fenti becsár, a melynek 10%-át venni szándékozók készpénzben, vagy az 1881. évi LX. t.-c. 42. §-ában jelzett árfolyammal számított és az 1881. é. 3333. számú I. M. rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kiküldött kezéhez letenni, vagy az 1881. LX. t.-c. 170. §-ának értelmében a bánatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről szabályszerű elismervényt átszolgáltatni kötelesek.

A kir. kincstár, valamint az 1889. XXX tc. 10. §-ának második bekezdése alapján adómentes záloglevelek kibocsátására jogosított és Budapesten székelő részvénytársaságok és szövetkezetek, valamint az 1898. évi XXIII. t.-c. alapján alakult központi hitelszövetkezet bánatpénzt letenni nem kötelesek.

Kelt Titelen, 1909. évi aug. hó 27-én.

A kir. jbiróság, mint tkvi hatóság.

Zamaróczy kir. jbiró.

Köhögés, rekedtség és hurut ellen nincs jobb a

Réthy -féle **cukorkánál.**

Vásárlásnál azonban vigyázzunk és határozottan RÉTHY-félét kérjük, mivel sok haszontalan utánzata van.

1 doboz 60 fillér.

Csak RÉTHY-félét fogadjunk el!